

SERMO CLXXVII¹.

De verbis Apostolis, 1. Tim. vi. *Nihil in hunc mundum intulimus, sed nec auferre aliquid possumus, etc.*

I. SERMONIS nostri propositio, Apostolica lectio : « Nihil, » inquit, intulimus in hunc mundum, sed nec auferre » aliquid possumus : victum et tegumentum habentes, » his contenti simus. Nam qui volunt divites fieri, inci- » dunt in tentationem, et in laqueum, et in desideria » multa et noxia, quæ mergunt homines in interitum et » perditionem. Radix enim est omnium malorum avaritia, » quam quidam appetentes a fide pererraverunt, et inse- » ruerunt se doloribus multis². » Digna res quæ inventos vos faciat ad audiendum, et nos promptos ad loquendum. His verbis constituitur ante oculos nostros avaritia : accusatur, non defendatur : imo accusata damnetur, ne defensor ejus cum illa damnetur. Nescio quo autem modo id agit avaritia in cordibus hominum, ut omnes, vel ut verius et cautius dicam, pene omnes verbis eam constituent ream, et factis velint habere susceptam. Dixerunt in illam multi et multa et magna et gravia et vera, et poëtæ et historici et oratores et philosophi, et omne litterarum et professionum genus multa dixit in avaritiam. Magnum est autem non illam habere, et multo plus est non eam habere, quam de vitiis ejus non tacere.

II. Quid autem interest inter philosophos, verbi gratia,

¹ Alias x, inter editos ex majoris Carthusiæ MSS. — ² 1 Tim. vi, 7-1

SERMO CLXXVII, DE VERBIS APOST. 1 TIM. VI. 499

accusantes avaritiam, et Apostolos eamdem ipsam accusantes? quid interest? Si advertamus, discimus aliquid, quod proprium non habet, nisi schola Christi. Ecce quod modo commemoravi : « Nihil intulimus in hunc mundum, » nec auferre aliquid possumus; habentes victum et tegumentum his contenti simus, » multi dixerunt. Etiam hoc : « Radix omnium malorum avaritia, » fuerunt qui dicerent. Illud quod sequitur, nemo dixit illorum : « Tu » autem homo Dei, hæc fuge; sectare vero justitiam, fidem, charitatem, cum his qui invocant nomen Domini » de corde puro¹. » Talia nullus dixit illorum. Longe est a crepantibus buccis soliditas pietatis. Quapropter, charissimi, quoniam sunt extra societatem nostram qui et avaritiam accusaverunt et contempserunt; ne nobis magni videantur aut hominibus Dei, propterea, « Tu autem » homo Dei. » Si ullo modo compararentur, primitus discernere et tenere debemus propter Deum nos facere quod facimus. Nam si veri Dei cultus afferatur, quilibet amator avaritiæ reprobatur. Verumtamen incutere nobis debet majorem curam regula pietatis. Turpe est enim, et nimis pudendum et dolendum, si cultores idolorum inventi sunt avaritiæ domitores, et cultor Dei unius ab avaritia subjugetur, et fiat avaritiæ mancipium, cujus sanguis fit pretium. Addidit Apostolus, et dixit Timotheo : « Testificor coram Deo, qui vivificat omnia, et Christo » Jesu qui testimonium reddidit sub Pontio Pilato, bonam » nam confessionem, » (hoc ab illis quantum longe est, vide :) « ut serves mandatum irreprehensibile usque in » adventum Domini nostri Jesu Christi, quem temporibus propriis ostendit beatus et solus potens, Rex regum » et Dominus dominantium, qui solus habet immortalitatem et lucem habitat inaccessibilem, quem nemo ho-

¹ 1 Tim. vi, 11.

» minus vidit, nec videre potest, cui est honor et gloria
 » in sæcula sæculorum¹. » Hujus familiæ facti sumus,
 in hujus familiam adoptati sumus; hujus filii non nostris
 meritis, sed ipsius gratia sumus. Nimis grave est et ni-
 mis horribile, ut avaritia nos teneat in terris, cum illi di-
 camus: « Pater noster, qui es in cœlis, » cujus desiderio
 vilescunt omnia; nec nata nobis sunt inter quæ nati su-
 mus, quia propter illum renati sumus. Sint hæc ad ne-
 cessitatis usum, non ad charitatis affectum: sint tanquam
 stabulum viatoris, non tanquam prædium possessoris.
 Refice, et transi. Iter agis, attende ad quem venisti; quia
 magnus est qui ad te venit. Discedendo de hac vita, lo-
 cum facis venienti: stabuli est ista conditio: cedes, ut
 alius accedat. Sed si vis ad locum tutissimum perve-
 nire, Deus a te non recedat, cui dicimus: « Deduxisti
 » me per semitas justitiæ tuæ, propter nomen tuum², »
 non propter meritum meum.

III. Aliud est ergo iter mortalitatis, aliud iter pietatis.
 Iter mortalitatis commune est, illuc enim ambulant om-
 nes nati: illuc non nisi renati. Ad illud pertinet nasci,
 crescere, senescere, mori. Propter hoc necessarius est
 victus et tegumentum. Sufficientes sint hujus itineris
 sumptus. Quare te gravas? Quare tantum portas in via
 brevi, non unde ad hanc viam finiendam juveris, sed
 unde potius ad hanc viam finiendam gravius oneraris? Ni-
 mium quippe mirabile est, quod tibi vis ut contingat:
 oneras te, multum portas, premit te in hac via pecunia,
 et per hanc viam premit te avaritia. Avaritia enim cordis
 est immunditia. Nihil tollis de hoc mundo, quem amasti:
 sed tollis vitium, quod amasti. Si perseveranter amas
 mundum, qui fecit mundum, non te invenit mundum.
 Si ergo in usum temporalem moderata pecunia sit viatici,

¹ 1 Tim. vi, 13-16. — ² Psal. xxii, 3. — ³ Forte deest non.

in eo fine constituto qui scriptus est: « Sine amore, in-
 » quit, pecuniæ, modus sufficiens est præsentibus¹. »
 Vide ante omnia quid præstruxit: Sine amore, inquit:
 ita manum mitte, ut cor inde solvas. Nam si pecuniæ per
 amorem cor alligare volueris, inseris te doloribus multis²:
 et ubi erit, « Tu autem homo Dei hæc fuge? » Non enim
 ait: Relinque, et desere; sed, « Fuge, » quasi hostem.
 Quærebas fugere cum auro, fuge aurum: cor tuum fu-
 giat, et servus est tuus. Cupiditas non sit, pietas tamen
 non desit; est quod facias de auro, si dominus es auri,
 non servus. Si dominus auri es, facis de illo quod bonum
 est: si servus, facit de te quod malum est. Si dominus
 auri es, vestitus de te Dominum laudat: si servus auri es,
 spoliatus de te blasphemat. Servum autem te facit cu-
 piditas, liberum charitas. Inde servus, si non fugeris.
 « Tu autem homo Dei, hæc fuge. » In hac causa si non
 vis esse servus, esto fugitivus.

IV. Audisti quid fugias, habes et quod secteris. Non
 enim inaniter fugis, aut sic relinquis ut non apprehendas.
 « Sectare ergo justitiam, fidem, pietatem, charitatem. »
 Hæc te divitem faciant. Hæc divitiæ intus sint: fur ad
 eas non accedit, nisi mala voluntas ei dederit locum.
 Muni arcam interiorum, hoc est, conscientiam. Has di-
 vitias non tibi latro, non quilibet potentissimus inimicus,
 non irruens hostis aut barbarus, non denique naufragium
 poterit auferre, unde si nudus exeas, plenus exis. Neque
 enim vere inanis erat, quamvis forinsecus nihil habere
 videretur, qui dicebat: « Dominus dedit, Dominus abs-
 » tulit; sicut Domino placuit, ita factum est: sit nomen
 » Domini benedictum³: » Laudabilis ista plenitudo, in-
 gentes divitiæ; inanis auro, plenus Deo; inanis omni tran-
 sitoria facultate, plenus sui Domini voluntate. Quid quæ-

¹ Hebr. xii, 5. — ² Beda nondum vulgatus ad 1 Tim. vi. — ³ Job. i, 21.

ritis aurum tantis laboribus, et peregrinationibus? Amate has divitias, et modo implemini: fons earum non latet, si cor patet: aperit cor clavis fidei, et aperit et mundat ubi ponas. Noli tibi angustus videri: divitiæ tuæ, Deus tuus, quando intravit, ipse dilatavit.

V. Ergo, « Sine amore pecuniæ modus sufficiens est » præsentibus¹: » quare præsentibus? Quia, « Nihil intulimus in hunc mundum, nec auferre aliquid possumus: » ideo præsentibus, non futuris. Sed quæ res decipit hominem ad avaritiæ computum? Quid si diu vivo? Qui dat vitam, dat unde vita sustentetur. Postremo sint reditus, quare quæritur et thesaurus? Redit aliquid de negotio, redit aliquid de artificio, redit aliquid de pretio; sufficiat, non thesaurizetur; ne ubi pones thesaurum tuum, ibi remaneat et cor tuum, et ut sursum sit, frustra audias, falsumque respondeas. Quando enim respondes ad illud sacratissimum verbum et voce subscribis, ab ipso corde intus non accusaris? Quamvis pressum et oppressum cor tuum, non tibi intus dicit: Sub terra me ponis, quare mentiris? Ergo—ne tibi non dicit: Nonne ibi sum, ubi thesaurus tuus? Ergo mentiris. An vero ille mentitur, qui dixit: « Ubi enim fuerit thesaurus tuus, illic erit et cor tuum². » Tu dicis: Non illic erit. Veritas dicit: « Illic erit. » Sed non illic erit, quia non amo. Factis proba. Non amas, sed dives es. Bene quidem attendis, et discernis te: ab eo qui dives est, discernis eum, qui vult dives esse. Inter divitem esse, et divitem velle esse, justa discretio, negari non potest. Ibi facultas est, hic cupiditas.

VI. Nam et ipse Apostolus non ait: Qui divites sunt: sed: « Qui volunt divites fieri, incidunt in tentationem » et laqueum, et desideria multa et noxia³: » volendo fieri, non existendo. Ideo ait « Desideria. » Desiderium

¹ Hebr. xiiii, 5. — ² Matth. vi, 21. — ³ Beda ad 1 Tim. vi, 9.

est enim in homine, quo vult pervenire. Nam nemo desiderat quod habet. Insatiabilis est quidem avaritia¹, nec tamen in ipsis qui multum habent, desiderium dicendum est ejus rei quam habent, sed quam volunt addere. Habet istam villam, desiderat habere et illam, quam non habet; sed cum habuerit, aliam desiderabit; non tamen desiderabit quod habuit, sed quod non habuit. Volendo ergo dives esse, desiderat, æstuat, sitit; et tanquam hydropisis morbo, plus bibendo, plus sitit. Mira ista similitudo est in corporis morbo, omnino avarus in corde hydrops est. Nam hydrops in carne, humore plus est; humore periclitatur, et humore non satiatur: sic hydrops in corde, quanto plus habet, tanto plus eget. Quando minus habebat, minora volebat, paucioribus gaudebat, exiguis buccellis exhilarabatur: quia vero impletus est; distentus abundantissimus factus est hæreditatis². Quotidie bibit, venit et sitit. Si hoc habebam, illud potero; parum possum, quia parum habeo. Cum et hoc habueris, plus habes velle: egestas aucta est, non potestas.

VII. Sed non amo, inquis, quod habeo, ut sursum cor habeam. Plane consentio; si non amas, potest esse sursum cor tuum. Quare enim non sit sursum cor liberum? Sed vide si non amas, ipse tibi fideliter renuntia, non a me accusatus, sed a te interrogatus. Plane, inquis, non amo: dives quidem sum, sed quia jam sum, non autem volo esse, ut incidam in tentationem et laqueum, et desideria multa et noxia, quæ mergunt hominem in perditionem. Grave malum, horrendum, periculosum, exitiosum. Jam sum, inquis, dives, non esse volo. Jam es dives, jam inquis, non esse vis. Non, inquis. Si non esses, nolles? Nollem, inquis. Jam ergo quia es, et verbum Dei te foris divitem invenit, intus divitem fecit; accipe quæ

¹ Eccl. v, 9. — ² Locus mendosus.

divitibus dicta sunt. Hoc enim quod his dicebatur verbis, « Nihil intulimus in hunc mundum, sed nec auferre ali- » quid possumus: victum et tegumentum habentes, his » contenti simus. Nam qui volunt divites fieri incidunt » in tentationem, » et cætera. « Qui volunt, inquit, divi- » tes fieri; » tanquam ad pauperes dicebantur. Hæc verba Apostoli pauperem te invenerunt? Dic illa, et dives es: dic in corde ex corde: Nihil intuli in hunc mundum, sed nec auferre aliquid possum; victum et tegumentum habens, his contentus sum. Nam si voluero dives fieri, incidam in tentationem et laqueum. Dic, et consiste ubi inventus es. Noli te inserere doloribus multis; ne cum volueris te exuere, lanieris. Sed dives inventus es? Sunt et alia verba, quæ recitemus: non existimet ad se nihil dictum qui dives inventus est. Eidem Timotheo dicit, eidem Apostolus dicit, sed pauperi dicit Timotheo: Timotheus enim pauper erat, sicut Paulus. Quid ergo Timotheo de hoc dicturus est, homini pauperi, quod pertineat ad eos qui inventi sunt divites? audi quid: « Præcipe, » inquit, divitibus hujus mundi¹: » quia sunt et divites Dei; et veri divites non sunt nisi divites Dei, qualis erat ipse Paulus, qui ait: « Ego enim didici in quibus sum » sufficiens esse². » Avaro autem non sufficit. Ergo, « Præ- » cipe, inquit, divitibus hujus mundi. » Quid eis dicam? Nolite velle esse divites? Jam divites inventi sunt: audiant quod ad eos dictum est, ubi caput est, « Non su- » perbe sapere. » Adhuc habentur divitiæ multumque amantur. Nidus colligitur superbiæ, ubi nutriatur et crescat; quod pejus est, non volet, sed maneat. Ergo ante omnia, « Non superbe sapere. » Ut intelligat, sapiat, cogitet se mortalem, et mortales pauperes pares. Ambos enim terra nudos excepit, ambos expectat mors, ambos

¹ 1 Tim. vi, 17. — ² Philip. iv, 11.

non timet febris. Habet eam pauper strato terreno, sed nec dives eam venientem lecto terret argenteo. Ergo, « Præcipe hujus mundi divitibus, non superbe sapere. » Agnoscant pauperes suos: pauperes homines sunt et homines; dissimilis vestis, sed similis cutis: et si dives mortuus conditur aromatibus, non erit nulla putredo, sed sera; serius putrescit, numquid non putrescit? Sed ponamus, non ambo putrescant: tamen non ambo non sentiunt? « Præcipe divitibus hujus mundi non superbe sa- » pere. » Non superbe sapiant; et vere tales erunt, quales videri esse volunt; sine amore possidebunt, non possidebuntur.

VIII. Sed quæ sequantur vide: « Non superbe sapere, » neque sperare in incerto divitiarum¹. » Amas aurum; fac, si potes certum, ut non timeas amittere. Congregasti facultatem; da tibi, si potes, securitatem. « Neque spe- » rare in incerto divitiarum. » Tolle inde spem, ubi fixisti. « Sed in Deo vivo. » Ibi fige spem, ibi anchoram cordis tui, ut tempestas sæculi non te inde abrumpat: « In Deo » vivo, qui præstat nobis omnia abunde ad fruendum. » Si « Omnia, » quanto magis se? Et vere ad fruendum ipse nobis erit omnia. Nam non mihi videtur dictum, « Qui » dedit nobis omnia abundanter ad fruendum; » nisi se ipsum. Videtur enim aliud esse uti, aliud frui. Utimur enim pro necessitate, fruimur pro jucunditate. Ergo ista temporalia dedit ad utendum, se ad fruendum. Si ergo se, quare dictum est « Omnia. » nisi quia scriptum est, « Ut sit Deus omnia in omnibus²? » Ergo ibi cor ad fruendum, ut sit sursum cor. Solve te hinc, sed alliga ibi: periculosum est tibi in his tentationibus sine vinculo remanere.

IX. « Non sperare in incerto divitiarum: » non ta-

¹ Beda ad 1 Tim. i, 17. — ² 1 Cor. xv, 28.

men nusquam; « Sed in Deo vivo, qui præstat nobis » omnia abundanter ad fruendum. » Quid tam omnia, quam qui fecit omnia? Non enim ab illo fierent hæc omnia, nisi ea nosset. Quis audeat dicere: Hoc fecit Deus, quod non noverat? Quod noverat fecit. Habebat ergo antequam fecit: sed habebat miris modis, non sicut fecit, ut fecit temporalia et transeuntia, sed sicut facit artifex. Habet intus quod operatur foris. Ibi ergo sunt omnia præcipua, immortalia, indeficientia, permanentia, et ipse Deus omnia in omnibus: sed sanctis suis ipse erit omnia in omnibus. Ipse ergo sufficit, solus sufficit, de quo dictum est, « Ostende nobis Patrem, et sufficit nobis. » Sed, « Tanto, inquit, tempore, vobiscum sum, et non cognovistis me? Qui me vidit, et Patrem vidit. Omnia Deus » Pater et Filius et Spiritus sanctus¹. » Merito solus sufficit. Si avari sumus, ipsum amemus. Si opes desideramus, solus nos satiare poterit, de quo dictum est; « Qui » satiat in bonis desiderium tuum². » Hoc peccatori non sufficit? Hoc tantum, tam magnum bonum peccatori non sufficit? Volendo habere omnia, plus perdidit omnia: quia, « Radix est omnium malorum avaritia³. » Merito per Prophetam increpat animæ peccatrici et a se fornicanti, et dicit: « Existimasti, si a me discederes, aliquid » te amplius habituram. » Sed quomodo ille filius minor, ecce porcos pavisti⁴: ecce omnia perdidisti; ecce egens remansisti, et sero fessus redisti. Jam intellige quia id quod tibi pater dabat, tutius ipse servabat. « Existimasti si a » me recessisses, aliquid amplius te habituram. » O anima peccatrix et impleta fornicationibus, facta turpis, facta decolor, facta immunda, et sic amata. Redi ergo ad pulchrum, ut ad pulchritudinem redeas: redi, et dic illi

¹ Joan. xiv, 8-10. — ² Psal. cxi, 5. — ³ 1 Tim. vi, 10. — ⁴ Luc. xv, 15.

qui tibi solus sufficit: « Perdidisti omnem qui fornicatur » abs te¹. » Quid ergo sufficit, nisi quod sequitur? « Mihi » autem adhærere Deo bonum est². » Ergo sursum cor, non in terra, non in mendacissimo thesauro, non in loco putredinis. « Radix est enim omnium malorum avaritia. » Et in ipso Adam radix omnium malorum avaritia fuit. Plus enim voluit, quam accepit, quia Deus illi non sufficit.

X. Quid ergo sis facturus ex his quæ habes, dives attende. Jam non superbe sapis: recte. Non speras in incerto divitiarum, sed speras in Deo vivo, qui præstat nobis omnia abundanter ad fruendum: laudabiliter. Noli ergo piger esse in his, quæ sequentur. « Divites sint in operibus bonis³. » Hæc videamus; et quod non videmus, credamus. Dicebas: Aurum habeo, sed non amo: sed non amare tuum intus est; si quid de te mereor, proba et mihi; quod non abscondis Deo tuo, proba et fratri tuo. Unde, inquis, probabo? Ex eo quod sequitur, « Divites sint in operibus bonis, ut facile tribuant⁴. » Ad hoc dives esto, ut facile tribuas. Pauper enim vult tribuere, et non potest: apud illum difficultas, apud te facilitas. Hoc tibi prosit quod dives es, quia cum volueris facere, statim facis. « Facile tribuant, communicent. » Numquid perdunt? « Thesaurizent sibi fundamentum » bonum in futurum⁵. » Et ne ipsum aurum et argentum et prædia, et ea quæ pulchra videntur in facultatibus hominum, etiam ibi desideremus, cum dicitur nobis: Illuc migrate, thesaurum vestrum ibi ponite, admonuit nos contra carnales cogitationes, et subiecit: « Ut apprehendant veram vitam: » non aurum, quod in terra remansit, non facultates putredinis, non bona transeuntia,

¹ Psal. lxxxii, 27. — ² Ibid. 28. — ³ 1 Tim. vi, 18. — ⁴ Beda ibidem. — ⁵ 1 Tim. vi, 19.

sed « Veram vitam. » Quodam modo ergo migramus, quando hoc illuc transit, neque hoc ibi habebimus, quod hinc transferimus. Quodam modo Dominus Deus noster mercatores nos vult esse, mutationem nobiscum facit : quod hic abundat damus, quod ibi abundat accipimus : quemadmodum plerique trajectitias merces faciunt, aliud dant alibi, et quo veniunt aliud accipiunt. Verbi gratia, dicit amico suo : Accipe hic a me aurum, et da mihi in Africa oleum : et migrat et non migrat : jam quod desiderat accepit. Talis est ista mutatio, qualis, fratres mei, nostra mercatio. Quid damus, et quid accipimus? Hoc damus quod nobiscum auferre non possumus, etsi velle-
mus. Quare ergo perit? Id quod minus est detur, ut quod est majus ibi inveniatur. Damus terram, et accipimus coelum; damus temporalia, et accipimus aeterna; damus putrescentia, et accipimus immortalia : postremo damus quod dedit Deus, et accipimus ipsum Deum. Non ergo simus pigri in ista mutatione rerum, in ista mercatura optima et ineffabili. Prosit quia hic sumus, prosit quia nati sumus, prosit quia peregrinamur. Non inopes remaneamus.

XI. Non intret arcam cordis tinea malæ cogitationis : non dicatur : Non dabo, ne cras non habeam. Noli multum cogitare de futuris : imo multum cogita de futuris ; sed de longe futuris : « Thesaurizent sibi fundamentum » bonum in futurum, ut apprehendant veram vitam. » Hæc ita, quemadmodum dixit Apostolus : « Non ut aliis » refectio, vobis autem angustia, sed ex æqualitate¹. » Habe : tantum noli amare, servare, thesaurizare, incubare reconditis, hoc est de incertis sperare. Quam multi divites dormierunt, pauperes surrexerunt. Propter istam enim cogitationem, cum dixisset : « Sine amore modus

¹ 2 Cor. viii, 13.

SERMO CLXXVII, DE VERBIS APOST. 1 TIM. VI. 509
» pecuniæ sufficiens est presentibus¹. » Propter malas cogitationes, quæ dicunt : Si thesaurum non habuero, quis mihi dabit, cum egere cœpero? Deinde, Abundat unde vivam, sufficit mihi unde vivam : sed quid si impingat mihi calumnia², unde me redimam? Quid si mihi necesse sit litigare, unde sumptus impendam? Quandiu omnia mala quæ possunt evenire generi humano narrare et computare non poteris, plerumque una calamitas turbat computum numerantis, et totum quod numerabatur, non solum perit, sed nec in digitis remanebit? Ideo contra istum cogitationis vermiculum, contra malignam tineam apposuit Deus in Scriptura sua, quomodo solent apponi vestibus odoramenta quædam, ne tincant. Quid cogitabas—ne tibi calamitates? non timebas unam grandem? Attende quod sequitur : « Sine amore modus pecuniæ sufficiens est presentibus. » Ipse enim dixit, « Non » te derelinquam, non te deseram. » Timebas mala nescio quæ, propterea pecuniam servabas : tene fidejussorem ; hoc Deus tibi dicit ; « Non te derelinquam, non te deseram. » Homo si promitteret, crederes ; Deus promittit, et dubitas? Promisit, scripsit, cautionem fecit : esto securus. Lege quod tenes, cautionem tenes, ipsum debitorem tenuisti, a quo tua debita relaxari petisti.

¹ Hebr. xiii, 5. — ² Forte si quis impingat mihi calumniam.